

Erik Eriksens nytårstale

Taler

Erik Eriksen
Statsminister

Dato

1. januar 1951

Sted

Radiotransmitteret

Det er i flere henseender trist at sammenligne tiden for cirka fem år siden med tiden nu.

Vort lands befrielse udløste en grænseløs jubel, og i glæden lå for trostningen om, at vi nu gik ind i en periode – ikke uden vanskeligheder eller problemer, ja, endogså med svære problemer – men i en periode, hvor vi kunne hellige al vor arbejdskraft og energi på fredelige sysler.

Danmark tilsluttede sig De Forenede Nationers pagt; vi håbede – og vi håber stadig - at De Forenede Nationer må få større held i sit arbejde for freden, end Folkenes Forbund fik.

Ikke desto mindre må vi på tærskelen til det 6. fredsår konstatere, at der hænger tunge skyer på den storpolitiske himmel. For os, der kun vil tjene freden og friheden for folkene, kan det være svært nok at bevare et lyssyn.

Alligevel skulle modsætningerne mellem stormagterne ikke synes at være større, end at de kan tale sig til rette, således at den fred, vi har ventet på siden foråret 1945, omsider bliver en realitet.

Den verden, vi lever i dag, er en anden end den, der fandtes før Den Anden Verdenskrig, og i naturlig konsekvens heraf har Danmark måttet opgive den neutralitetspolitik, som vi førte i næsten 125 år. Der gensidige afhængighed i verden taler overalt sit eget sprog – i gamle kulturstater som hos primitive folk.

Blev denne gensidige afhængighed, som i virkeligheden gælder på alle områder, anerkendt og forstået, ville den også hindre krig.

Vi har tilsluttet os Atlantpagten i forvisning om, at vi herved ydede vort bidrag

til at sikre freden i verden.

I øvrigt skal jeg ikke nærmere begrunde denne politiks nødvendighed, kun tilføje, at den for os – som for andre – lægger visse byrder på befolkningen. Et forsvarsvæsen, selv af det format, som Danmark er i stand til at holde, koster betydelige summer.

Genopbygningen af det værn, tyskerne ødelagde for os, er en opgave, der trænger sig på, og som nu må løses. Også fordi vi har lært af vore erfaringer den 9. april.

Danmarks økonomi er af flere årsager meget spændt. Ja, det er vel gået op for de fleste, at vi i 1950 har været vidne til en betydelig inflation herhjemme. Derfor har det også været nødvendigt at pålægge befolkningen store byrder for at stabilisere forholdene.

Som et led i den politik, regeringen agter at føre, gennemførtes i de sidste måneder af det gamle år et kompleks af skatte- og afgiftslove samt en lov om bunden opsparring for at bremse den igangværende inflation.

Det siger dog sig selv, at man ikke alene igennem skatter kan sanere forholdene. Der må andet og mere til.

En anden foranstaltning, der blev gennemført i det gamle år, var for det første den kreditstramning, der er resultatet af Nationalbankens forhøjelse af diskontoen, og for det andet den mere tilbageholdende politik, der vil blive ført med hensyn til statens tilskud og finansiering i det hele taget.

Det er min opfattelse, at der ved de her nævnte foranstaltninger er skabt et grundlag for en politik, som kan bringe os tilbage til sunde forhold på det økonomiske område. Opgaven fremover er at bevare og udbygge de vundne fordele.

Grundlaget for et folks velstand er jo nu engang størrelsen af den produktion, det kan præstere. Men da en del af produktionsresultatet eksporteres for derigennem at skaffe den fornødne valuta til betaling af importen, spiller bytteforholdet mellem danske og fremmede varer en afgørende rolle. Og da Danmark er det land i verden, som har den største udenrigshandel pr.

indbygger, så er vort prisniveau meget følsomt over for prisstigninger ude i verden.

Den økonomiske udvikling ude omkring har bevirket, at Danmark atter er kommet i en prisklemme som følge af, at priserne på de varer, vi eksporterer, kun er steget i beskedent omfang. Medens priserne på de varer, vi må købe, er steget meget stærkt.

En medvirkende årsag til denne udvikling har været langtidsaftalerne med England. England har i mere end en menneskealder været den største aftager af vor overskudsproduktion af landbrugsvarer, og det er naturligt, at vi fra dansk side har været interesseret i faste aftaler med England. Men det skal ikke forties, at vi herhjemme har stået noget uforstående over for Englands standpunkt med hensyn til priserne på danske landbrugsprodukter.

Mens priserne på jern, stål og kul, der er de vigtigste varer, vi importerer fra England, mens disse priser har undergået en betydelig stigning, siden England i september 1949 devaluerede pundet i forhold til dollar, så åbner langtidsaftalerne kun mulighed for prisudsving på indtil $7\frac{1}{2}$ % pr. år. Vi havde fundet det rimeligt, om England var gået ind på en prisstigning på $7\frac{1}{2}$ % både for smør og bacon.

Mens England for nogle måneder siden ikke mente at kunne imødekomme Danmarks ønske om en forhøjelse af smørprisen, er det jo nu i de sidste dage lykkedes de danske forhandlere at opnå en prisforhøjelse på $5\frac{1}{2}$ % for bacon.

Fra dansk side betragter vi ikke denne prisstigning som tilstrækkelig; men vi tager den som et glædeligt udtryk for, at man fra engelsk side erkender det urimelige i, at Danmark stadig skal sælge sine varer til priser, der ikke står i et rimeligt forhold til de engelske. Så det er mit håb, at England i 1951 vil anerkende, at også prisen på dansk smør må tages op til fornyet drøftelse.

Selvom jeg naturligvis ikke kan love, at 1951 vil blive et økonomisk godt år for det danske folk, vil jeg dog ikke undlade at pege på, at situationen kan bedres. En udjævning af prisforskellen mellem vore import- og eksportvarer vil betyde en afgjort lettelse i vor betalingsbalance over for udlandet.

Måske vil der også blive mulighed for, at der kan tilflyde Europa større

dollarindtægter, således at dollarproblemet i fremtiden vil blive noget lettere også for os. Skulle udviklingen også kunne føre til, at England igen bliver i stand til at konvertere en del af vort sterlingtilgodehavende til dollar, vil det være betydelige skridt i retning af mere stabile økonomiske forhold.

Men en ting er vort forhold til udlandet, en anden vore indre vanskeligheder. Det er en ofte nævnt kendsgerning, at vi i det forløbne år har brugt mere, end vi har produceret.

De foranstaltninger, jeg allerede har peget på, tilsigter at råde bod på dette forhold. Jeg er meget vel klar over, at det fra store kredse af befolkningen kan siges, at deres levestandard ikke tåler nedsættelse. Men hvor ubehagelig en forbrugsbegrænsning end er, så er jeg alligevel overbevist om, at alle vil kunne forstå og erkende, at et folk ikke over en længere periode kan forbruge mere, end det tjener. Det ville derfor være en ubodelig ulykke, om dette fortsatte.

Den prisstigning, der påtvinges os udefra, kan vi ikke stille meget op imod, men vi kan søge at forhindre, at den sætter sig uoverskuelige spor i den hjemlige produktion og dermed i vort omkostningsniveau.

Vi går nu ind i et nyt år. Vanskelighederne for det danske samfund vil i dette år blive meget store. Allerede om få uger kommer det nye pristal, der formentlig vil være stærkt stigende og bevirke, at den prisudvikling, der har fundet sted, må give anledning til de alvorligste overvejelser hos alle ansvarsbevidste kredse i vort land.

Det er regeringens agt at appellere til denne ansvarsbevidsthed – naturligvis ikke i den hensigt at stille lønmodtagere, hvad enten det er arbejdere, funktionærer eller tjenestemænd økonomisk ringere end de andre befolkningsgrupper i vort samfund – men således, at der gøres en virkelig alvorlig kraftanstrengelse for at bringe orden og ro i vor samfundsøkonomi.

Meget, uendelig meget, vil være vundet for alle befolkningslag, der som priser, avancer og lønninger kan stabiliseres på et sådant niveau, at det kan holde.

Jeg er klar over, at dette kan ikke gøres, uden at der fra alle sider vises god vilje og også enig vilje til at bringe ofre. Jeg gentager, at det må vises fra alle sider, fra alle erhverv og fra alle befolkningslag.

En sådan vilje vistes ved det store forlig angående de første fornødne foranstaltninger, som regeringen i samarbejde med de fire gamle partier på Rigsdagen gennemførte få uger efter sin tiltræden. I dette forlig fandtes der også i udvalgsbetænkningen en direkte henvisning til en videre forhandling om priser og lønninger og avancer. Det er disse problemer, som det bliver regeringens og Rigsdagens pligt at løse så langt, som det lader sig gøre.

Meget andet kunne nævnes. Lad mig dog også tilføje, at den påbegyndte liberalisering af handelen må fortsættes. Målet er at skabe grundlag for en større frigivelse af importen, ikke blot af råvarer og halvfabrikata, men også af færdigvarer. Uden konkurrence på hjemmemarkedet kan vi jo ikke få et betryggende pris- og omkostningsniveau. Og kan vi ikke få det, kan vi heller ikke gøre os håb om med held at konkurrere og afsætte vore varer på udenlandske markeder.

Hvis Danmark ikke er i stand til at hævde sig på verdensmarkedet, vil følgen blive en betydelig arbejdsløshed herhjemme. Jeg vil gerne fremhæve dette, fordi konkurrencen på hjemmemarkedet måske kan medføre en vis forskydning af arbejdskraften – Dette er prisen for at opnå en varig og høj beskæftigelse. Statsreguleringer kan for en tid råde bod på følgerne af økonomiske vanskeligheder, men et sundt erhvervs liv kan i det lange løb kun trives i frihed.

Må jeg også nævne, at i det år, der nu er gået, er retsopgøret med dem, der forbrød sig i krigens onde år så at sige afsluttet. Det kan ikke forventes, at vi nogen sinde vil glemme de rædselsgerninger, vi var vidne til under Besættelsen. Alligevel vil jeg dog ved denne lejlighed så indtrængende, som jeg kan det, henstille til alle at der gives dem, der nu har sonet deres brøde, en fair chance til at skaffe sig plads i samfundet og til at vise, at de nu har forstået, hvad der kræves af dem som danske borgere.

Lad mig da slutte denne nytårstale med at udtale håbet om, at vi i 1951 må få held og kræfter til at arbejde os ud af vore nuværende vanskeligheder, og at dette nye år må blive et fredens år, hvor god vilje og medmenneskelighed kan opnå deres fortjente og nødvendige plads, Det er vigtige forudsætninger for, at det kan gå os vel.

Med disse ord ønsker jeg da alle danske, både her i landet, på Færøerne, i

Grønland, hvor befolkningen står midt i store betydningsfulde opgaver, hvis rette løsning skal komme til at betyde nye og bedre forhold for alle deroppe. Jeg ønsker dem og danskere i Sydslesvig, og hvor der ellers lever danske et godt nytår.

Kilde

Mellbin, E.F. & Mellbin, F.-M.S. (2011) Nu gælder det Danmark! Statsministrenes nytårstaler (1. udg.) København: Lindhardt og Ringhof Forlag

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

NATO, Nytårstale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/erik-eriksens-nytaarstale-1951>